# ȘERBAN VASILE BASCOVICI

DAN MĂNUCĂ

**BASCOVICI, Șerban Vasile** (1. I. 1891, București – 19. III. 1968, București), poet și traducător. Fiu al lui Ghiorghi și al Ecaterinei Bascovitz, **B.**, fire retrasă, nu a ieșit din București decât rareori, încât poezia sa se înscrie firesc în mediul citadin care a generat-o. A urmat Liceul „Matei Basarab". După absolvire (1911), a încercat să frecventeze Dreptul, dar, lipsit probabil de posibilități materiale, a intrat funcționar la Asigurările Sociale. A ajuns aici, către vârsta pensionării, șef de serviciu. Elev în clasa a cincea de liceu, debutează în „Duminica" (1905), cu versuri incerte, și colaborează la revista școlii („Din liceu", 1906) cu pasteluri coșbuciene. Probabil această înclinație îl determină să încerce o apropiere, nerealizată, de „Sămănătorul". În evoluția lui **B.** se produce, în preajma lui 1909, un salt. Tânărul se simte atras de simbolism, îi citește cu pasiune pe Verlaine, Mallarmé, H. Régnier, Maeterlinck, Ibsen. În mod deosebit îl apreciază pe Verhaeren, pentru că ar fi un „simbolist social". Adolescentul **B.** vede în simbolism singura mișcare literară corespunzătoare epocii. După o scurtă colaborare la „Convorbiri critice" (1907, 1908), se apropie de „Viața nouă" și de cercul lui Ov. Densusianu, de care rămâne atașat până după întoarcerea din refugiul ieșean. Timp de zece ani, **B.** își publică poeziile în revista lui Densusianu (1907–1917), dar și în efemerele „Acțiunea" (1908), apoi în „Grădina Hesperidelor", „Farul", „Insula", „Arta", „Simbolul", „Cuvântul nostru" (toate din 1912). După război, în capitală, intră în cercul lui Al. Macedonski și colaborează la „Literatorul" (1918) și „Universul literar" (1920). Este prezent și în „Adevărul literar și artistic" (1924–1925), „Flacăra" (1922), însă din ce în ce mai rar. În 1919, fusese admis membru al Societății Scriitorilor Români. Sfios dintotdeauna, nu mai iese în lumea literară aproape un deceniu. În 1937, înmănunchează o parte dintre poezii în volumul *Destăinuiri*, bine primit de critică și distins cu premiul Societății Scriitorilor

* Prin textele publicate aici inaugurăm o rubrică în care prezentăm articole dintr-un *Dicționar al literaturii române*; pentru facilitarea lecturii, s-au desiglat trimiterile din paragrafele bibliografice; articolele, monografice, respectă normele de redactare stabilite de autorii viitoarei lucrări, norme aplicate și în cazul *Dicționarului literaturii române de la origini până la 1900*, București, Editura Academiei Române, 1979.

ALIL, t. XLII – XLIII, 2002 – 2003, București, p. 203–220

BDD-A1314 © 2002-2003 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:45 UTC)

Români. Puțin timp înainte de a muri, a pregătit pentru tipar și o altă culegere de versuri, *Amintirile uitării*.

Simbolismul lui **B.** este apropiat de maniera lui Panait Cerna, cu deosebire prin tenta lui meditativă. O neașteptată obsesie a tânărului licean o constituie timpul, dispersarea ființei în cosmos. Eolianul este prezent sub forme variate (furtună, adiere, viscol, zbor), spre a sublinia „agonia" lumii și risipirea vieții. Citadinismul apare, ca la toți simboliștii, sumbru, poetul trăiește în „orașul morții", acoperit de giulgiul zăpezii. Lumina moare în culori întunecate, răsfrântă în oglinzi care o irizează funebru. Trenul damnat, izbucnit din „cripta" gării, se îndreaptă, prin cețuri și ploi filigranate, către amurgurile apocaliptice ale munților. Un „marș eroic" sună blazat și sceptic, deoarece poetul trece prin viață cu un „nepriceput și fin surâs". Religiozitatea lui **B.**, afirmată răspicat în a doua parte a *Destăinuirilor*, înseamnă o resurecție individualistă, versurile mărturisind în același timp un păgânism fără inflexiuni. Muzicale, de o cursivitate prozodică aproape ireproșabilă, poeziile au ceva din retorica lui I. Minulescu și apelează adesea la oximoron, spre a sugera o ambiguitate care este mai curând paradox juvenil decât profunzime. Versul, amplu, caută o perfecțiune formală, adesea inutilă, și ajunge la o grandilocvență obositoare.

Un virtuoz al versului s-a arătat **B.** și în traducerile sale. Din Baudelaire, pe care îl considera precursor al simbolismului, a tălmăcit cu dexteritate. Publicate, parțial, în „Adevărul literar și artistic" (1933) sau în „Convorbiri literare" (1940), versiunile sale au fost adunate în volum în 1940 și **B.** a primit, din nou, premiul Societății Scriitorilor Români. Tălmăcirea sugerează mult din atmosfera originalului, cu deosebire senzația dureroasă de ruptură, de înstrăinare. Echivalențele aflate de **B.** se vor regăsi și la alți traducători ai lui Baudelaire, la a cărui împământenire în literatura noastră a contribuit substanțial, ca și Al. Philippide. Versiunea lui *Hernani* de V. Hugo are sonoritate și maiestate romantică, iar a lui *Tartuffe* de Molière, sprinteneală și un ușor academism. A mai tradus din Jules Renard, Fr. de Croisset, Jean Giono. Reprezentate pe scena unor teatre bucureștene au fost *Pariziana* de H. Becque, *Un pahar de apă* de E. Scribe, *Mr. de Pourceaugnac* de Molière. A tălmăcit și din Flaubert (*Salammbô*), din Paul Géraldy (*Iubire*) și din E. Fromentin (*Les maîtres d'autrefois*). A transpus epic două piese de Mihail Drumeș, *Nae S. T. B.* și *Norocul lui Tănase*, păstrând însă prea multe dintre particularitățile dramaturgice.

**B.** a fost un avizat comentator de literatură și, mai ales, un fin cronicar dramatic (la „Literatorul", 1918, alternativ cu T. Vianu, apoi la „Avântul", 1920–1921). Era un bun cunoscător al dramaturgiei românești și europene. Analiza mai întâi structura literară a piesei, relevând totodată acordul (sau dezacordul) dintre aceasta și contemporaneitate. Interpretarea, regia și scenografia erau apoi judecate în funcție de această adecvare și de puterea de evidențiere a unei psihologii particulare. După **B.**, teatrul viitorului aparține analizei psihologice. Aprecierile sale au pertinență și plasticitate (I. C. Aslan „l-a decolorat" pe V. Alecsandri, piesele lui H. Bernstein sunt „comedii revolver").

BDD-A1314 © 2002-2003 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:45 UTC)

– [*Articole literare și cronici dramatice*]: „Rampa", I, 1912, 221; „Literatorul", XXV, 1918, 17–19, 21–23; „Avântul", I, 1920, 163, 174, 177, 182, 195, 198, 206, 261, 270, 281, 287, 293, II, 1920, 319, 341, 351, 352, II, 1921, 364, 377, 378, 407, 424; „Universul literar", XXXVI, 1920, 21, 329; „Egalitatea", XXXI, 1920, 40; „Apărătorii patriei", II, 1920, 6, II, 1921, 12; „Sburătorul", II, 1921, 37; *Destăinuiri*, București, Tip. Școala de Perfecționare în Arte Grafice, 1937; *Nae S. T. B.*, București, Bucur Ciobanul, 1944. **Manuscrise:** [*Versuri și articole*]: Biblioteca Academiei Române, arh. 2068. – **Traduceri:** Jules Renard, *Din „Povestiri naturale"*, „Literatorul", XXVI, 1918, 21–23; *Povestiri naturale*, „România nouă" (supl.), II, 1921, 1–29; L. Bouilhet, *Unei femei*, „Renașterea română", 1925, 6–7; Ch. Baudelaire, *Florile răului*, București, Tip. Școala de Perfecționare în Arte Grafice, 1940; reed. fragm. în Ch. Baudelaire, *Florile răului*, îngr. de Geo Dumitrescu, București, E. L. U., 1967, *passim*; Fr. de Croisset, *Doamna din Malacca*, București, Editura Contemporană, 1942; Jean Giono, *Să-mi rămână bucuria*, București, Editura Contemporană, 1943; ed. București, Editura Univers, 1971 (în colaborare cu Marcel Gafton); Anton Nizeteo, *Nebuloasa de Colon*, „Gândirea", XXII, 1943, 10; Maxence van der Meersch, *Trupuri și suflete*, I–II, București, Editura Contemporană, 1945; Clément Vautel, Raymond Escholier, *Împăratul cu ochii albaștri*, București, Editura Boema, 1946. – **Traduceri în manuscris:** V. Hugo, *Hernani*, Biblioteca Academiei Române, arh. 2068; Molière, *Tartuffe*, Biblioteca Academiei Române, arh. 2068.

– **1.** [*Corespondență 1906, 1911*], în: N. Iorga, *Corespondență*, II, îngr. Ecaterina Vaum, București, Editura Minerva, 1986; *Scrisori către Ovid Densusianu*, ed. îngr., note, tabel cronologic și indici de Liviu Onu, I. Vârtosu și Maria Parpală, sub redacția lui L. Onu, București, Editura Minerva, 1979, I, *53–54*; **2.** [*Informații biografice*]: „Anuarul Universității din București", XXI, 1913, *96*; „Buletinul Societății Scriitorilor Români", XXXI, 1939, *14*; „Gazeta refugiaților", II, 1941, 10; „Viața", II, 1942, 365, Biblioteca Academiei Române, arh. 2068; C. P. M. B. Starea Civilă, decese, sector I, act 483; „Ramuri", XXVI, 1968, 7285; **3.** Eugen Lovinescu, *Scrieri*, IV, îngr. și introd. Eugen Simion, București, E. P. L., 1973, *476*; **4.** Oscar Lemnaru, *De ce scrieți?*, „Facla", XV, 1935, 1374; **5.** R. G. [Radu Gyr], *Cuiburi de lumină*, „Bunavestire", II, 1938, 257; **6.** George Dumitrescu, *Șerban Bascovici, „Destăinuiri"*, „Universul", LV, 1938, 16; **7.** Al. Iacobescu, *Șerban Bascovici, „Destăinuiri"*, „Curentul", XI, 1938, 3579; **8.** M. G. Constantinescu, *„Destăinuiri" de Șerban Bascovici*, „Universul", LV, 1938, 27; **9.** Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, I, îngr. Constanța Constantinescu, pref. Victor Felea, București, E. P. L., 1967, *193–196*; **10.** Mircea Streinul, *Câteva cărți de poezie*, „Bunavestire", II, 1938, 285; **11.** Al. Iacobescu, *Șerban Bascovici, „Destăinuiri"*, „Cele trei Crișuri", XIX, 1938, 1–2; **12.** Constantin Stelian, *Șerban Bascovici, „Destăinuiri"*, „Athenaeum", IV, 1938, 1; **13.** *„Destăinuiri"*, „Bunavestire", II,

BDD-A1314 © 2002-2003 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:45 UTC)

1938, 303; **14.** George Popa, *Şerban Bascovici, „Destăinuiri”*, „Lanuri”, V, 1938, 4–5; **15.** Ştefan Baciu, *Şerban Bascovici, „Destăinuiri”*, „Sfarmă Piatră”, IV, 1938, 132; **16.** Constantin Stelian, *Şerban Bascovici. „Destăinuiri”*, „Decembrie”, I, 1938, 5–6; **17.** Perpessicius, *Opere*, VII, E. P. L., 1975, *321–325*; **18.** I. Anestin, *Schiță pentru istoria teatrului românesc*, Bucureşti, Editura Vremea, 1939, *116*; **19.** Vasile Damaschin, *Poetul Şerban Bascovici*, „Seara”, III, 1940, 728; **20.** Paul Papadopol, *Din poezia de azi*, „Preocupări literare”, V, 1940, 4; **21.** *Încrestări*, „Tribuna”, Cluj, III, 1940, 115; **22.** Vasile Damaschin, *Baudelaire în româneşte*, „Seara”, III, 1940, 870; **23.** *„Florile răului”, culegere şi tălmăciri din Charles Baudelaire*, „Cele trei Crişuri”, XXI, 1940, 9–10; **24.** L. Predescu, *Enciclopedia „Cugetarea”*, Bucureşti, Editura Cugetarea, 1940, *88*; **25.** Vasile Cărăbiş, *Charles Baudelaire, „Florile răului”, alese şi tălmăcite în versuri de Şerban Bascovici*, „Gorjanul”, XVIII, 1941, 1; **26.** C. A. R. [Virgil Carianopol], *Oameni şi cărți*, „Gazeta refugiaților”, II, 1941, 34; **27.** *De vorbă cu poetul Şerban Bascovici*, „Evenimentul zilei”, V, 1943, 1551; **28.** Ion Pas, *Carte despre vremuri multe*, Bucureşti, E. P. L., 1963, *346–350*; **29.** Lidia Bote, *Simbolismul românesc*, Bucureşti, E. P. L., 1966, *146–148*; **30.** Adriana Iliescu, *Literatorul*, E. L., 1968, *120–124*; **31.** Constantin Ciopraga, *Literatura română între 1900–1918*, Iaşi, Editura Junimea, 1970, *444–445*; **32.** Emil Manu, *Reviste româneşti de poezie*, Bucureşti, Editura Academiei, 1972, *85*; **33.** Vladimir Streinu, *Pagini de critică literară*, III, Bucureşti, E. P. L., 1974, *81–88*; **34.** T. Opriş, *Reviste literare ale elevilor*, Bucureşti, E. D. P., 1977, *58–59, 73*; **35.** D. Micu, *Scriitori, cărți, reviste*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1980, *105–106*; **36.** Nae Antonescu, *Şerban Bascovici*, „România literară”, XXIV, 1991, 1.

## ALEXANDRU BUSUIOCEANU

REMUS ZĂSTROIU

**BUSUIOCEANU, Alexandru** (10. VI. 1896, Slatina – 23. III. 1961, Madrid). Este fiul Alexandrinei (născută Ionescu) şi al administratorului financiar Alexandru Busuioceanu, funcționar provincial cu un orizont intelectual deosebit, continuator prin preocupări al tradițiilor unei familii care numără între înaintaşi pe Grigore R. Busuioceanu, scriitor şi ziarist unionist. **B.** învață mai întâi la şcoala primară şi la gimnaziul din urbea natală, apoi trece la Liceul „Sf. Petru şi Pavel” din Ploieşti, unde în anul 1912 era elev în clasa a şaptea. Aici îşi va fi dat şi bacalaureatul, probabil în vara lui 1914, de vreme ce câteva luni mai târziu figura printre studenții Facultății de Litere şi Filosofie a Universității din Bucureşti, fiind

BDD-A1314 © 2002-2003 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:45 UTC)